

Inleiding

Cuby + Blizzards, Earth and Fire, George Baker, The Motions, Golden Earrings, The Outsiders, Alquin, Shocking Blue, Tee-Set en vele andere groepen en artiesten vertegenwoordigen een uniek tijdperk in de geschiedenis van de Nederlandse popmuziek. Platenmaatschappij Universal doopte het tot *The Golden Years Of Dutch Pop Music* en bracht onder die klinkende titel een nog altijd groeiende reeks compilaties uit. Dit boek bevat de verhalen achter de liedjes, de hits en de flops.

Na een korte aanloop breekt er halverwege de jaren zestig in Nederland een ongekende bloeiperiode aan, waarbij zich bijna maandelijks nieuwe, getalenteerde bands en artiesten aandienen. De successen in eigen land zijn vaak al groot, maar er is ook warme belangstelling uit het buitenland, tot in de Verenigde Staten en Azië toe. Het is niet overdreven om te stellen dat na de traditionele grootmachten Amerika en Engeland het kleine Nederland een paar jaar lang een goede derde is als bron van jong, creatief poptalent.

De bloeiperiode is te danken aan een aantal heel verschillende factoren. De Nederlandse popmuziek krijgt een vliegende start dankzij de indorock. Terwijl eind jaren vijftig en begin jaren zestig elders op het Europese vasteland rock-'n-roll nog een exotisch fenomeen is, worden in Nederland clubs en parochiehuizen plat gespeeld door groepen als

The Crazy Rockers, de Tielman Brothers, The Hot Jumpers en The Fire Devils, en tientallen andere combo's, allemaal met hun eigen kleurrijke namen. Met spectaculaire shows en opwindende gitaarklanken blazen deze nieuwe Nederlanders – afkomstig uit voormalig Nederlands-Indië – het stof van de door en door brave Nederlandse muziekcultuur.

Als vanuit Engeland de beetrage arriveert, hebben de indorockers daar nauwelijks antwoord op. Een volgende generatie Nederlandse groepen profiteert echter van hun pionierswerk en haakt met succes in op de blues, beat en rock die deze kant op waaien. Vooral in Den Haag en Amsterdam ontstaat een levendige bandcultuur met groepen als The Golden Earrings, The Motions, The Outsiders en Q65. Al die bands absorberen, veel meer dan in de ons omringende landen, die invloeden uit vooral Amerika en Engeland. Het heeft ongetwijfeld te maken met de internationale oriëntatie die Nederland als traditionele handelsnatie heeft. Terwijl bands en artiesten in belangrijke muzieklanden als Zweden, Duitsland en Frankrijk vaak in de moedertaal de eigen achterban bedienen, is de keuze voor de Engelse taal voor Nederlandse groepen veel vanzelfsprekender. Het 'maken' in het buitenland is voor velen al vroeg een concrete ambitie, of die nu reëel is of niet.

Het is ook de verklaring voor het feit dat veel groepen al vroeg daadwerkelijk naar het buitenland uitwijken. The Golden Earrings nemen hun tweede single op in een studio in Londen, omdat de techniek daar veel verder is dan in eigen land. Samen met The Motions is The Golden Earrings in 1969 een van de eerste Nederlandse groepen die pogen vaste voet aan de grond te krijgen in het verre Amerika. Shocking Blue speelt begin jaren zeventig in Japan in uitverkochte arena's. De bands maken op deze manier kennis met een muziekindustrie die oneindig veel professioneler is dan die in Nederland en elders op het Europese vasteland, zeker wat betreft techniek, presentatie en zakelijke aanpak. De artiesten en bands keren dan ook terug met een schat aan ervaring, die hen een belangrijke voorsprong bezorgen op groepen die elders in Europa nog lang in hun kleine, veilige kringetje rondtoeren.

Niet alle heil komt uit het buitenland. In eigen land dienen er zich voor artiesten steeds meer mogelijkheden aan om zich te profileren. Vanaf 1965 kunnen Nederlandse tieners alles over hun Nederlandse en

internationale idolen lezen in het splinternieuwe blad *Muziek Express* (later *Popfoto*). Het is een initiatief van concertorganisator en manager Paul Acket, die er uiteraard niet voor terugschrikt om artiesten uit zijn eigen stal stevig in de schijnwerpers te zetten. Vrijwel tegelijkertijd roept hij platenmaatschappij Op-Art (later Yep) in het leven, waar jonge Nederlandse bands als The Outsiders, Bintangs, Group 1850 en The Zipps hun singles op uitbrengen.

De Nederlandse popscene ontwikkelt zich snel dankzij de daadkracht en creativiteit van een relatief klein clubje mannen – de popindustrie is dan nog een uitgesproken hengstenbal. Het zijn ook nog eens heren met verschillende petten op. Verstremgeling van belangen is eerder regel dan uitzondering in deze pioniersjaren van de popmuziek, maar de hoofdrolspelers krijgen wel wat voor elkaar.

Een cruciale rol daarin speelt ook Willem van Kooten. Het grote publiek leert hem halverwege de jaren zestig kennen als Joost den Draaijer, de razend populaire deejay van Radio Veronica. Deze etherpiraat zendt sinds 1960 uit en zal in de loop van het decennium Radio Luxemburg als het favoriete radiostation van jong muziekminnend Nederland verdringen. Hilversum zal de popmuziek echter pas jaren later omarmen. Vooral de introductie van Veronica's hitlijst, de Top 40, in 1965 geeft het op de Noordzee drijvende radiostation een enorme boost in populariteit. Vanzelfsprekend worden er veel internationale hits gedraaid, maar daarnaast biedt Veronica vanaf het begin veel ruimte aan opkomend Nederlands talent.

Er zullen daarbij ongetwijfeld artistieke motieven meespelen, maar er zijn ook andere belangen in het spel. In de periode dat zijn loopbaan als deejay begint te floreren, richt Willem van Kooten de productiemaatschappij Red Bullet op, waarin ook Freddy Haayen en zanger Peter Koelwijn participeren. Haayen is de ontdekker van The Golden Earrings. Hij zal jarenlang bij de band betrokken blijven als manager en producer. Hij ontpopt zich ook tot de motor achter het succes van onder andere Sandy Coast, The Shoes, Focus en Earth and Fire. Nadat hij zich terugtrekt uit Red Bullet wordt hij achtereenvolgens directeur van Polydor in Engeland en Polygram in Amerika. Vanuit die posities is hij in staat het internationale succes van met name de Golden Earring te sturen en te

stimuleren. De hits van Earth and Fire, Golden Earring, Shocking Blue en verschillende andere Nederlandse bands zijn vanzelfsprekend vrijwel allemaal ondergebracht in de gezamenlijke muziekgroep Red Bullet. Als deejay bij stations als Veronica, AVRO en de NOS wordt Willem van Kooten nauwelijks een strobreed in de weg gelegd als hij met groot enthousiasme artiesten uit zijn eigen stal draait.

Het is tekenend voor de sfeer van naïviteit die de prille jaren van de popmuziek omgeeft. Zo worden er ook nauwelijks vragen gesteld over de vele bijbanen en belangen van Willem Duys. In de Nederlandse huiskamers wordt hij bekend als de aimabele presentator van het televisieprogramma *Voor De Vuist Weg*, terwijl hij zijn liefde voor vederlichte muziek mag uitleven in het veelbeluisterde radioprogramma *Muziekmozaïek*. Hij verricht daarnaast werkzaamheden voor platengigant Philips; de artiesten van dat label zijn dan ook altijd hartelijk welkom in zijn shows. Hij heeft bovendien enkele platenlabels, waarvan Relax de bekendste zal worden. Hoewel zijn intense afkeer van ruige beatmuziek alom bekend is, stapt de keurige Willem Duys met een bewonderenswaardige soepelheid over zijn eigen schaduw heen en tekent hij groepen als The Zipp en The Outsiders. Vooral Wally Tax en consorten zullen via zijn label uitgroeien tot smaakmakers van de Nederlandse popmuziek.

Het feit dat de alom gevreesde Outsiders onderdak krijgen bij de platenmaatschappij die aanvankelijk werd opgericht om de conferences van Toon Hermans uit te brengen, is tekenend voor de cultuur in de tweede helft van de jaren zestig en de vroege jaren zeventig. In die jaren lijkt alles te kunnen. De drang tot experimenteren is grenzeloos. Illustratief hiervoor is ook het label Negram, dat door de oude, bedaagde platenmaatschappij Bovema aangewezen wordt als een soort kraamkamer van nieuw talent. Vooral rond 1966 levert het een stroom singles op van grappige, bizarre en tegendraadse groepen, die doorgaans hun plaatjes aan de straatstenen niet kwijtraken. Het is echter dezelfde platenmaatschappij die zich met een jeugdige overmoed ontfermt over de dan volstrekt onbekende George Baker Selection, waarvan de allereerste single 'Little Green Bag' een dijk van een wereldhit wordt.

Terwijl popmuziek zich in de tweede helft van de jaren zestig in

razend tempo ontwikkelt – beat wordt vervangen door blues, folk en psychedelica – veranderen de media even snel mee. Nederlandse undergroundgroepen worden omarmd door de VPRO, een van de eerste vaderlandse omroepen die alle schroom laten varen. Zo kan het gebeuren dat jonge, dan nog tamelijk obscure bands als Solution en Cosmic Dealer tijd toebedeeld krijgen op primetime televisie. Voor wie radio en televisie nog een stap te ver zijn, zijn er de bladen. Nieuwe Nederlandse singles en lp's worden ruimhartig besproken in bladen als *Hitweek*, *Aloha* en later *Muziekrant OOR*.

De platenmaatschappijen, radiostations en bladen die zo vaak met elkaar verbonden zijn, zorgen voor een gezonde voedingsbodem waarop jong talent zich naar hartenlust kan ontwikkelen. Nederland kent daarnaast van oudsher een fijnmazig netwerk aan platenzaken. De Nederlandse jeugd hoeft dus doorgaans niet lang te fietsen om de favoriete singles en lp's aan te schaffen. Tegelijkertijd ontwikkelt zich in hoog tempo een circuit van zalen, jeugdhonken en parochiehuizen, dat de bands in staat stelt meerdere keren per week op te treden, waardoor veel artiesten al vroeg van de muziek kunnen leven. Bovendien weten de bands hoe ze een zaal doeltreffend moeten bespelen, zeker tegen de tijd dat er belangstelling vanuit het buitenland blijkt te zijn.

Die combinatie van opportunisme, creativiteit en idealisme blijft dan ook niet zonder vruchten. In het magische jaar 1970 scoren de George Baker Selection, Shocking Blue en Tee-Set ieder een grote hit in de Verenigde Staten. Mede dankzij de tussenkomst van Freddy Haayen toert Golden Earring in 1972 door Europa als special guest van The Who, een avontuur dat de band talloze fans zal opleveren. Twee jaar later breekt de band, dankzij de Top 40-hit 'Radar Love', definitief door in de VS. Ondertussen roept Shocking Blue Beatles-achtige taferelen op in Japan, veroverd Ekseption het uitgestrekte Scandinavië, wordt Livin' Blues wereldberoemd in Polen en mag Focus-gitarist Jan Akkerman zich in 1973 dankzij de lezers van het prestigieuze Britse muziekblad *Melody Maker* de Beste Gitarist ter Wereld noemen.

Naast Engeland en Amerika is er geen land dat in korte tijd zoveel internationaal succesvolle sterren en bands aflevert als Nederland. De Golden Years duren tot het midden van de jaren zeventig. De successen

zwakken daarna wat af, zij het soms tijdelijk. In diezelfde periode melden zich andere Europese landen op de internationale popmarkt. Zo wordt Zweden met een ferme klap op de kaart gezet door het immense succes van ABBA en roeren zich in Duitsland bands die zich op baanbrekende wijze met elektronica bezighouden, zoals Kraftwerk en Tangerine Dream.

Vanzelfsprekend wordt er nog steeds geweldige muziek gemaakt in Nederland. Ook zijn er nog altijd incidentele internationale successen, maar de deuren naar het buitenland zwaaien niet meer zo vanzelfsprekend open als veertig, vijftig jaar geleden. Het lijkt er op dat veel van de handelsgeest en creativiteit zich tegenwoordig manifesteert in de wereld van de deejays en de dance, waarin Nederland al jaren een absolute topositie heeft.

The Golden Years of Dutch Pop Music blijven daarmee een afgebakende periode waarin even alles kon en alles mocht. Het zorgde voor een gevoel van vrijheid en creativiteit waarin zangers, muzikanten, producers en componisten hun vleugels wisten uit te slaan. Het leverde een grote hoeveelheid singles en albums op die nog altijd gekoesterd wordt door de fans van weleer, maar die ook steeds weer herontdekt wordt door de generaties die volgden. In dat opzicht zijn de The Golden Years of Dutch Pop Music nog springlevend.

The Outsiders

Vijftig jaar na de hoogtijdagen staan The Outsiders nog altijd bekend als de ruigste en gevaarlijkste band die Nederland ooit gekend heeft. Het Amsterdamse fenomeen vlamde kort maar hevig. Overal waar de bandleden hun langharige hoofden lieten zien, liep het uit op rellen en vechtpartijen. Enkele maanden voor zijn overlijden op 19 mei 2013 kijkt gitarist Ron Splinter – het muzikale hart van de band – voor de laatste keer terug op een leven vol contrasten.

The Outsiders worden begin jaren zestig opgericht en vanaf het begin draait het om Wally Tax, een ongrijpbare, exotische zanger die over zijn leeftijd moet liegen om in clubs en kroegen op te mogen treden. Hij is immers nog maar twaalf jaar oud. De band speelt veel in Amsterdam en wijde omstreken, waarbij de extatische act van Tax en het rauwe geluid van zijn band stevast diepe indruk maken. Het duurt dan ook niet lang of de band wordt, waar ze ook maar optreden, achtervolgd door oververhitte meisjes en op rellen beluste jongens.

De sound van The Outsiders is het best gevangen in 'Touch', een single uit 1966. De bijtende akkoorden van Ron Splinter, de blaffende zangpartijen van Wally Tax en het galoptempo van slagwerker Leendert Bush en bassist Appie Rammers. De artistieke rol van gitarist Tom Krabbendam, vooral aangetrokken vanwege zijn immense haardos en

wilde gedrag op het podium, is nooit helemaal duidelijk geworden. Overigens heeft de band ook een heel andere muzikale kant, zoals het eerder dat jaar laat horen met de Byrds-achtige ballade 'Lying All The Time'.

1966 is het absolute topjaar voor de band. Op 26 maart spelen The Outsiders in een stampvolle Brabantshallen The Rolling Stones van het podium. Singles schieten hoog de hitparades in en een jaar later verschijnt de eerste langspeler. De keerzijde van het album bevat studio-nummers, maar de meeste belangstelling gaat uit naar de A-kant, met daarop opnamen die gemaakt zijn op 17 februari 1967 in De Schuur in Breda. Voor eens en voor altijd is vastgelegd hoe opwindend een optreden van The Outsiders kon zijn. Er worden tienduizenden exemplaren van verkocht.

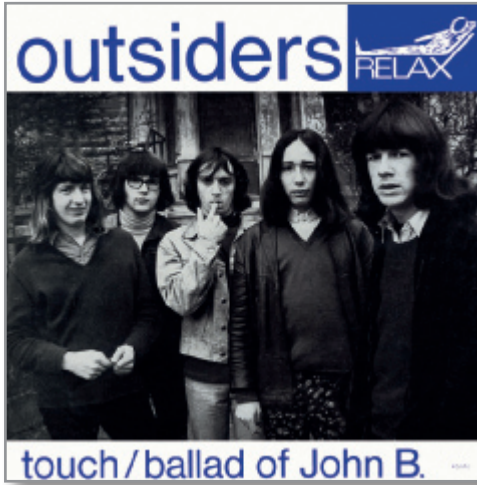
Niet veel later worden in het prille succesverhaal de eerste scheuren zichtbaar. Wally Tax gaat ook onder eigen naam platen maken, waarbij hij tot afschuw van zijn collega's kiest voor een mierzoet repertoire. In 1967 stapt publiekslieveling Tom Krabbendam op, een jaar later gevolgd door Appie Rammers. In 1968 verschijnt nog wel een nieuw album, C.Q. De band gelooft er zelf nauwelijks in, de nieuwe platenmaatschappij Polydor weet er geen raad mee en het publiek blijkt niets van de indringende psychedelica te willen weten. Het wordt pas decennia later door verzamelaars ontdekt als een miskend meesterwerk. De flop bezegelt het lot van de toch al wankelende band.

Alleen Wally Tax blijft vervolgens in beeld, als songschrijver, zanger

en typisch voorbeeld van een slachtoffer van de jaren zestig. Zijn leven slingert zich langs drank, dope en een eeuwig gevoel van miskenning. Pas in de tweede helft van de jaren negentig blijkt er voldoende tijd verstreken te zijn om een reünie mogelijk te maken. Tijdens een tournee langs Nederlandse clubs blijkt zowaar veel van de oude magie weer tot leven te komen. Het avontuur krijgt, geheel in de chaotische Outsiders-stijl, nooit echt een vervolg. Na een leven met enkele pieken en veel da-

len overlijdt Wally Tax in 2005. In 2012 volgt volkomen onverwacht Tom Krabbendam. Na de dood van Ron Splinter in 2013 is alleen de ritmesectie, Appie Rammers en Leendert Busch, nog in leven. Onder de naam The Outsiders en geflankeerd door jongere muzikanten treden ze nog sporadisch op.

Enkele maanden voor zijn dood kijkt gitarist Ron Splinter met berusting terug op zijn leven met en zonder The Outsiders. Zijn echtgenote luistert stil mee. De Guild-gitaar waarop hij vrijwel alle Outsiders-hits schreef ligt op zijn schoot.

‘Ik heb in de jaren met The Outsiders heel wat naar mijn hoofd gekregen, zoals bierflessen en kroketten. Het was altijd wat tijdens onze optredens. Ik herinner mij dat in Gouda de banden van onze bus kapot gestoken werden. We traden een keer op in Gorinchem. Op de Grote Markt, voor duizenden mensen. Nadat voor de derde keer de stroom was uitgevallen, werd het podium bestormd. We zijn het stadhuis in gevlucht. Pas uren later konden we er via de achterdeur weer uit. Wij er met piepende banden vandoor, maar we werden nog lang achtervolgd door verschillende auto’s.

Er werd vaak gevochten tijdens onze concerten. Het had meestal met jaloezie te maken. Wij stonden op het podium. De meisjes waren lekker aan het dansen. Ze hadden natuurlijk vooral oog voor ons. Die lokale

jongens zaten aan de bar en lieten zich vollopen. Vroeg of laat moesten wij het ontgelden. Ik heb heel wat van die gasten met een microfoonstandaard van mij af moeten maaien. Maar toch, het was een mooie tijd. Ik had het voor geen goud willen missen.

Ik ben erg trots op de meeste muziek die we gemaakt hebben. Veel mensen vinden onze laatste lp C.Q. helemaal te gek. Zowel Wally als ik keek met hele gemengde gevoelens terug op die plaat. Ik kan mij herinneren dat ik na afloop van de sessies een tape mee naar huis nam. Op mijn zolderkamertje heb ik 'em afgespeeld. Ik heb hoofdschuddend zitten luisteren. Het was niet denderend, vond ik. Het album was naar mijn smaak te onevenwichtig. De teksten en de muziek waren ook heel duister. Opvallend genoeg zijn dat juist de kwaliteiten die tegenwoordig zo geprezen worden.

Mijn mening wordt denk ik ook gekleurd door de periode waarin het album tot stand kwam. Het ging niet goed met The Outsiders. Het aantal optredens liep terug. We waren weer aangewezen op zaaltjes waar we ooit, jaren eerder, begonnen waren. C.Q. flopte bovendien genadeloos. Wally zag er meteen een complot in. We zaten sinds kort bij dezelfde platenmaatschappij als de Golden Earring. Volgens hem probeerde Polydor ons als concurrent van hen uit te schakelen. Ik heb dat nooit zo geloofd. Volgens mij lag het aan de muziek. Ik vond het ook raar dat onze bandnaam niet op de hoes stond. Daar heb ik nog een opmerking over gemaakt. Tevergeefs. Anderen vonden dat juist "heel interessant".

In 1969 ben ik uit de band gestapt. We gingen een muzikale kant op waar ik niets mee had. Het werd mij allemaal te soft. Tegelijkertijd raakte de band in de versukkeling. Er kwam nauwelijks geld meer binnen. Ik was daardoor gedwongen om mij te melden bij de sociale dienst. Op een dag stond ik daar dan voor het loket. Elders in de rij ontwaarde ik nog allerlei andere muzikanten. Dit was dus mijn voorland. Af en toe spelen en verder mijn hand ophouden. Ik heb ter plekke besloten om mijn leven drastisch om te gooien. Vrijwel meteen heb ik Wally gebeld: "Ik kap ermee." Waarop hij zei dat daarmee The Outsiders ophielden te bestaan.